

ДІЛОВА ЕТИКА – КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР УСПІХУ СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ

Українська інженерно-педагогічна академія

Останніми роками проблеми етики бізнесу дедалі більше привертають увагу дослідників, менеджерів і громадських діячів. Етична оцінка і репутація сьогодні відіграють важливу роль при укладанні угод, виборі партнерів по бізнесу, застосуванні санкцій регулятивних органів тощо. В агресивному середовищі сучасного бізнесу морально-етичні якості більшості керівників значно нижчі, ніж у представників інших професій. При цьому важливо зазначити, що від учинків менеджерів, від того, які рішення вони ухвалюють, часто залежать долі не тільки підприємств, а й багатьох людей.

Етика підприємництва слугувала об'єктом вивчення здавна. Саме поняття "етичного ведення справ" виникло ще в давнину в купецькому середовищі. Крім того, паралельно складався інститут меценатства як форма соціальної відповідальності власників-підприємців [1].

Однак широкого поширення рух за етичність бізнесу набув лише наприкінці XIX - на початку XX століть, частіше почали звучати твердження про те, що корпорації зобов'язані використовувати свої ресурси таким чином, щоб суспільство опинялося у вигаді.

Ділова етика в широкому сенсі - це сукупність етичних принципів і норм, якими має керуватися діяльність організацій та їхніх членів у сфері управління та підприємництва. Вона охоплює явища різних порядків: етичну оцінку як внутрішньої, так і зовнішньої політики організації в цілому; моральні принципи членів організації, тобто професійну мораль; моральний клімат в організації; зразки моральної поведінки; норми ділового етикету [2].

Бізнес трактується як одна зі сфер людської діяльності. За всіх часів особливу увагу приділяли ключовому елементу підприємництва - бізнесменові, тим етичним засадам, на яких він базує свою справу. Бізнес - ініціативна господарська діяльність, що здійснюється як за рахунок власних, так і позикових коштів на свій ризик і під свою відповідальність, метою якої є становлення та розвиток власної справи для

отримання прибутку та вирішення соціальних проблем підприємця, трудового колективу, суспільства в цілому.

Іншими словами, бізнес - це професійна економічна діяльність, побудована на ініціативі та постійних інноваціях, спрямована на збільшення капіталу, отримання прибутку, що використовується на розширене відтворення та якісне вдосконалення підприємства, своєї справи, задоволення власних і суспільних потреб [3].

Етика бізнесу - ділова етика, що базується на чесності, відкритості, вірності даному слову, здатності ефективно функціонувати на ринку відповідно до чинного законодавства, встановлених правил і традицій. Та обставина, що результати підприємницької діяльності в умовах ринку зумовлюються, насамперед, якістю роботи бізнесмена з людським матеріалом, що перебуває в його розпорядженні, зумовлює особливу значущість психологічних чинників. Психологія бізнесу сьогодні стає фундаментом, на якому будується діловий успіх.

Основою бізнес-етики є моральні норми. В повному розумінні слова, бізнес-етика є зводом правил і законів бізнесу, які ґрунтуються на загальноприйнятих цінностях. Суспільні цінності включають у себе такі якості, як совість, повага, справедливість тощо.

З точки зору комерції, це відповідає якості товару, задоволенню покупців, дотриманню правил у рекламі продукту, здоров'ю та безпеці. Ділова етика базується на повазі інтересів не тільки своєї фірми, а й партнерів, клієнтів і суспільства загалом. Це правило поширюється також на конкурентів. Етика виступає за отримання благ максимальним числом учасників ринку і рівні можливості доступу до них.

Порушення прав власності, привласнення закритої інформації, недостовірна реклама, утиск свободи споживчого вибору, комерційний споживчого вибору, комерційне шпигунство спричиняють деформацію ринкових відносин, підвищують ризики і трансакційні витрати. Основа сучасної ділової етики - соціальний контракт (неформальна угода компанії та її зовнішнього оточення про єдині норми поведінки) і соціальна відповідальність фірми (максимальне використання її переваг і зведення до мінімуму недоліків, які зачіпають як учасників бізнесу, так і суспільство загалом).

Бізнес існує в складному етичному світі, де головне - уникати неетичних кроків у взаєминах. Гуманний менеджмент ефективніший за агресивний, стратегічних цілей компанії легше досягати, орієнтуючись на етичні принципи.

Саме слово "етика" грецького походження і дослівно перекладається як "звичка", "характер", "вдача". Як філософську категорію етику визначив Аристотель. Стосовно ділової етики Аристотель проповідував розумну поведінку і поміркованість.

Етика бізнесу - ділова етика, що базується на чесності, відкритості, вірності даному слову, здатності ефективно функціонувати на ринку відповідно до чинного законодавства, встановлених правил і традицій.

У бізнесі зазвичай виділяють три складові частини: бізнесмен, умови бізнесу, етика бізнесу. Безсумнівно, головна фігура сучасного бізнесу - бізнесмен, постійно готовий іти на ризик, з умінням долати будь-які перешкоди на шляху до наміченої мети, з його свободою в ухваленні управлінських рішень і креативністю мислення.

Етика бізнесу дає змогу нарощувати прибуток. Зокрема, вона допомагає зберегти відданість наявних клієнтів і завоювати прихильність нових. З цією метою до інвестицій в основний капітал доводиться витратити чимало коштів і часу на формування етики та культури фірми, відповідну підготовку її працівників.

Література:

1. Радченко С. Г. Етика бізнесу. К.: КНТЕУ, 2014. 396 с.
2. Шакотько Є. Етичний бізнес глобальних корпорацій. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/22/652792/>
3. Fiske S. T. Twitter manipulates your feed: Ethical considerations. Proceedings of the National Academy of Sciences. 2022. Vol. 119(1). e2119924119. DOI: <https://doi.org/10.1073/pnas.2119924119>